

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2002, sp. zn.: 29 Odo 767/2001

Na nároky ze smlouvy o přepravě věci uzavřené podle § 610 a násl. obch. zák. se v případě, že místo převzetí zásilky a předpokládané místo jejího dodání, jak jsou uvedena ve smlouvě, leží ve dvou různých státech, z nichž jeden je smluvním státem Úmluvy o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (CMR), uveřejněné pod č. 11/1975 Sb., vztahuje tato Úmluva. Promlčecí doba o nároku na přepravné činí v takovém případě 1 rok (čl. 32 odst. 1 Úmluvy).

Z odůvodnění.

Okresní soud v Jičíně rozsudkem ze dne 30.3.2001 uložil žalované zaplatit žalobci částku 123 500 Kč s 16,3% úrokem z prodlení z částky 1000 Kč za dobu od 20.7.1996 do 30.7.1996, z částky 30 000 Kč za dobu od 31.7.1996 do 2.8.1996, z částky 113 000 Kč za dobu od 3.8.1996 do 24.8.1996 a z částky 123 500 Kč za dobu od 25.8.1996 do zaplacení (bod I. výroku); ohledně 16,3% úroku z prodlení z částky 1000 Kč za dobu od 18.7. do 19.7.1996 žalobu zamítl. Soud prvního stupně měl co do vyhovujícího výroku provedeným dokazováním za prokázané, že žalobce provedl pro žalovanou na základě smluv o přepravě přepravu zásilek, aniž mu žalovaná uhradila za provedenou přepravu úplatu. Námitku žalované, že nárok je promlčen, považoval soud za bezpředmětnou, maje za to, že Úmluvu o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (CMR), uveřejněnou vyhláškou ministra zahraničních věcí pod číslem 11/1975 Sb. (dále též jen "Úmluva"), nelze ve věci aplikovat, jelikož tato (konkrétně její článek 32) se nezabývá promlčením pro případ nesplnění povinnosti zaplatit přepravné. Promlčení proto soud prvního stupně posuzoval podle ustanovení § 397 obch. zák. s přihlédnutím k ustanovení § 319 odst. 1 obch. zák. a uzavřel, že čtyřletá promlčecí doba ke dni podání žaloby (k 5.6.2000) ještě neuplynula.

K odvolání žalované, jež spočívalo na odvolacím důvodu dle ustanovení § 205 odst. 2 písm. g) o. s. ř., Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 27.6.2001 změnil rozsudek soudu prvního stupně v napadeném vyhovujícím výroku ve věci samé tak, že žalobu i v této části zamítl. Podle odvolacího soudu z ustanovení § 756 obch. zák. vyplývá, že jednotlivá ustanovení tohoto zákona lze použít, jen pokud mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána a byla uveřejněna ve Sbírce zákonů, neobsahuje odlišnou úpravu. V této věci šlo o přepravy podléhající režimu Úmluvy, jejíž článek 32 znamená, že zde stanovená promlčecí doba se vztahuje na veškeré nároky z přeprav podléhajících podle článku 1 režimu Úmluvy. Podle článku 32 odst. 1 Úmluvy je promlčecí doba jednorocní a její běh začíná [dle článku 32 odst. 1 písm. c) Úmluvy] uplynutím tří měsíců ode dne uzavření přepravní smlouvy, přičemž den, kterým promlčecí doba počíná běžet, se do promlčecí doby nepočítá. Jelikož všechny přepravní smlouvy byly uzavřeny v průběhu roku 1996 a žaloba byla podána až dne 5.6.2000, je nepochybné, že nárok žalobce byl promlčen.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce včas dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., namítaje, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241 odst. 2 písm. b) o. s. ř. (tedy, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení

věci). Konkrétně dovolatel zpochybňuje výklad článku 32 Úmluvy podaný odvolacím soudem, namítaje, že ten neřeší otázku promlčecí doby pro případ nesplnění povinnosti zaplatit přepravné. Z kontextu ustanovení čl. 32 Úmluvy s přihlédnutím k její preambuli vyplývá, že nároky z přeprav jsou v tomto ustanovení míněny nároky vyplývající z odpovědnosti dopravce. Ustanovení čl. 32 odst. 1 písm. c) Úmluvy upravuje počátek promlčecí doby obecně, ovšem pouze pro nároky vyplývající z odpovědnosti dopravce. Promlčení nároku na přepravné je proto třeba posoudit podle ustanovení obchodního zákoníku. Při výkladu čl. 32 Úmluvy je rovněž třeba uvažovat o tom, že Úmluva neobsahuje komplexní a vyčerpávající úpravu mezinárodní přepravy, ale jen některé její součásti. Proto dovolatel požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření uvedla, že dle článku 32 Úmluvy se promlčecí doba zde stanovená vztahuje na veškeré nároky z přeprav podléhajících podle článku 1 režimu Úmluvy a navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání odmítl pro zjevnou bezdůvodnost, případně aby jej zamítl.

Dovolání je ve smyslu § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. (ve znění účinném od 1.1.2001) přípustné, avšak není důvodné. Proto je Nejvyšší soud zamítl.

Vady řízení, k nimž dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a z obsahu spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se tedy v hranicích právních otázek formulovaných dovoláním zabýval správností právního posouzení věci odvolacím soudem co do promlčení nároku. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 756 obch. zák. ustanovení tohoto zákona se použije, jen pokud mezinárodní smlouva, která je pro Českou republiku závazná a byla uveřejněna ve Sbírce zákonů, neobsahuje odlišnou úpravu.

Podle preambule Úmluvy se smluvní strany na této Úmluvě dohodly, uznávše účelnost jednotné úpravy podmínek přepravní smlouvy v mezinárodní silniční nákladní dopravě, zejména pokud jde o přepravní doklady užívané při této dopravě a o odpovědnosti dopravce.

Ustanovení článku 1 odst. 1 Úmluvy pak určuje, že tato Úmluva se vztahuje na každou smlouvu o přepravě zásilek za úplatu silničním vozidlem, jestliže místo převzetí zásilky a předpokládané místo jejího dodání, jak jsou uvedena ve smlouvě, leží ve dvou různých státech, z nichž alespoň jeden je smluvním státem této Úmluvy. Toto ustanovení platí bez ohledu na trvalé bydliště a státní příslušnost stran.

Z ustanovení článku 32 odst. 1 se podává, že nároky z přeprav, na něž se vztahuje tato Úmluva, se promlčují za jeden rok. V případě úmyslu nebo takového zavinění, které se podle práva soudu, u něhož se právní věc projednává, považuje za rovnocenné úmyslu, je promlčecí doba tříletá. Promlčecí doba počíná běžet:

a) při částečné ztrátě zásilky, při jejím poškození nebo při překročení dodací lhůty dnem vydání zásilky;

b) při úplné ztrátě třicátým dnem po uplynutí dohodnuté dodací lhůty, a nebyla-li dodací lhůta dohodnuta, šedesátým dnem po převzetí zásilky dopravcem;

c) ve všech ostatních případech uplynutím tří měsíců ode dne uzavření přepravní smlouvy. Den, kterým promlčecí doba počíná běžet, se do promlčecí doby nepočítá.

Úmluva byla uveřejněna ve Sbírce zákonů vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 11/1975 Sb., takže ve smyslu ustanovení § 756 obch. zák. má vskutku přednost před ustanoveními upravujícími přepravní smlouvu v obchodním zákoníku.

Zbývá určit, zda odvolací soud postupoval správně, když uzavřel, že běh promlčecí lhůty se - jde-li o úplatu za přepravné - řídí ustanovením článku 32 odst. 1 písm. c) Úmluvy.

Jestliže účastníci uzavřeli smlouvu o přepravě věci podle § 610 a násl. obch. zák. (a tento závěr v řízení zpochybněn nebyl), je nutno na vztah žalobce a žalovaného aplikovat výše označenou Úmluvu (šlo o přepravní smlouvu v mezinárodní silniční nákladní přepravě, když místo převzetí zásilky a místo jejího předpokládaného dodání, jak jsou uvedena ve smlouvě, leží ve dvou různých státech, z nichž alespoň jeden je smluvním státem Úmluvy). Protože Úmluva výslovně určuje, že není rozhodné, jaké je trvalé bydliště, popř. státní příslušnost stran smlouvy, je nutno ji uplatnit i tehdy, jde-li o vztah dvou tuzemských subjektů. Závěr, že Úmluva se uplatní i na spor o zaplacení ceny přepravy (přepravného), učinil Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 30.5.2000, sp. zn. 33 Cdo 1262/2000, přičemž nemá důvodů se od něj odchýlit ani v této věci. Nejvyšší soud sdílí přesvědčení odvolacího soudu, že preambule Úmluvy neomezuje její uplatnění jen na odpovědnost dopravce [srov. dikci "zejména", z níž plyne, že v preambuli šlo jen o příkladný výčet situací upravených Úmluvou (byť se preambulí akcentuje především odpovědnost dopravce)]. Navíc Úmluva v článku 32 odst. 1 neváže promlčecí dobu jednoho roku jen k těm nárokům, které sama výslovně upravuje, nýbrž ke všem nárokům z přeprav, na něž se vztahuje.

Odvolací soud tudíž nepochybil, když uzavřel, že právní nárok žalobce je promlčen, neboť jednorozhodná promlčecí lhůta stanovená článkem 32 odst. 1 Úmluvy začala plynout již v průběhu roku 196 (zatímco žaloba byla podána 5.6.2000).

Jelikož se dovolateli prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu správnost napadeného rozsudku zpochybnit nepodařilo,

Nejvyšší soud

dovolání, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), jako nedůvodné rozsudkem zamítl (§ 243b odst. 1 a 5 o. s. ř.).